

Центар за стручно усавршавање

Бр. 359
17 05. 20 23 год.
Ниш

Центар за стручно усавршавање Ниш

ПРАВИЛНИК О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

Ниш, 17.05.2023. године

На основу члана 14. Закона о безбедности и здрављу на раду, ("Сл. гласник Србије" бр. 35/2023 године) а у складу са чланом 27. и чл 40. Статута „ Центра за стручно усавршавање „ Ниш, Управни одбор на седници одржаној дана 17.05.2023.године, усвојио је

ПРАВИЛНИК О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

Основне одредбе

Члан 1.

Овим Правилником о безбедности и здрављу на раду (у даљем тексту : Правилник) у Центару за стручно усавршавање Ниш, уређују се:

1. Превентивне мере,
2. Обавезе и одговорности послодавца,
3. Оспособљавање запослених,
4. Права и обавезе запослених,
5. Организовање послова безбедности и здравља на раду,
6. Евиденција, сарадња и извештавање,
7. Стручни испит за лица за безбедност и здравља на раду,
8. Прелазне и завршне одредбе.

Члан 2.

Право на безбедност и здравље на раду имају:

1. запослени;
2. ученици и студенти када се налазе на обавезном производном раду, професионалној пракси или практичној настави;
3. лица која се налази на стручном оспособљавању, преквалификацији или доквалификацији,
4. лица на професионалној рехабилитацији,
5. лица на радним акцијама и такмичењима у вези са радом,
6. лица која се затекну у радној околини ради обављања одређених послова, ако је о њиховом присуству упознат послодавац.

1. Превентивне мере

Члан 3.

Превентивне мере у остваривању безбедности и здравља на раду обезбеђују се применом савремених техничких, ергономских, образовних, социјалних, организационих и других мера и средстава за отклањање ризика од повређивања и оштећења здравља запослених и њихових свођења на најмању могућу меру.

Обавезе и одговорности послодавца

а) Опште обавезе послодавца

Члан 4.

Послодавац је дужан да обезбеди запосленом рад на радном месту и у радној околини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду.

Послодавац се не ослобађа обавеза и одговорности и вези са применом мера безбедности и здравља на раду одређивањем другог лица или преношењем својих обавеза и одговорности на друго лице.

Члан 5.

Послодавац је дужан да приликом организовања рада и радног процеса, обезбеди превентивне мере ради заштите живота и здравља запослених као и да за њихову примену обезбеди потребна финансијска средства.

Члан 6.

Послодавац је дужан да донесе **Акт о процени ризика** у писаној форми за сва радна места у радној околини и да утврди начин и мере за њихово отклањање.

Члан 7.

Послодавац је дужан да:

1. актом у писменој форми одреди лице за безбедности и здравље на раду, или на други, законом прописан начин организује безбедност и здравље на раду,
2. запосленом одреди обављање послова на којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду,
3. обавештава запослене и њиховог представника о увођењу нових технологија и средстава за рад, као и опасностима од повреда и оштећења здравља који настају њиховим увођењем, односно да у таквом случајевима донесе одговарајућа упутства за безбедан рад.
4. оспособљава запослене за безбедан рад,
5. обезбеди запосленима коришћење средстава и опреме за личну заштиту на раду,
6. обезбеди одржавање средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду и исправном стању,
7. ангажује правно лице са лиценцом ради спровођења превентивних и периодичних прегледа и испитивања опреме за рад, као и превентивних и периодичних испитивања услова радне околине,
8. обезбеди на основу акта о процени ризика и оцене службе медицине рада прописане лекарске прегледе запослених у складу са законом,
9. обезбеди пружање прве помоћи, спасавања и евакуацију за случај опасности ,
10. заустави сваку врсту рада који представља непосредну опасност за живот или здравље запослених.

Члан 8.

Послодавац је дужан да запосленом изда на употребу средство и опрему за личну заштиту на раду у складу са Актом о процени ризика.

б) Посебне обавезе послодавца

Члан 9.

Послодавац је дужан да најмање 8 (осам) дана пре почетка рада, надлежну инспекцију рада извести о:

- a) почетку свога рада
- b) раду одвојене јединице,
- c) свакој промени технолошког поступка, уколико се тим променама мењају услови рада.

Члан 10.

Послодавац може запосленима дати на употребу опрему за рад, средство и опрему за личну заштиту на раду или опасне материје, само:

- a) ако располаже прописаном документацијом на српском језику за њихову употребу и одржавање, односно, паковање, транспорт, коришћење и складиштење у којој

је произвођач, односно испоручилац навео све безбедносно-техничке податке, важне за оцењивање и отклањање ризика на раду,

б) ако је обезбедио све мере за безбедност и здравље које су одређене том документацијом, у складу са прописима о безбедности и здрављу на раду, техничким прописима и стандардима.

Изузетно када послодавац није у могућности да обезбеди документацију из става 1. тачка а) дужан је да ту документацију прибави од правног лица регистрованога за послове контроле квалитета производа.

2. Оспособљавање запослених

Члан 11.

Послодавац је дужан да изврши оспособљавање запосленог за безбедан рад приликом заснивања радног односа, односно премештаја на друге послове, приликом увођења нове технологије или нових средстава за рад, као и код промене процеса рада који може проузроковати промену мера за безбедан и здрав рад.

Послодавац је дужан да запосленог у току оспособљавања за безбедан и здрав рад упозна са свим врстама ризика на пословима на којима га распоређује и о конкретним мерама за безбедност и здравље на раду у складу са Актом о процени ризика.

Оспособљавање из става 1. овог члана послодавац обезбеђује у току радног времена, а трошкови оспособљавања не могу бити на терет запосленог.

Ако послодавац одреди запосленом да истовремено обавља послове на два или више радних места, дужан је да запосленог оспособи за безбедан и здрав рад на сваком од радних места.

Члан 12.

Оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад послодавац обавља теоријски и практично.

Провера теоријске и практичне оспособљености запосленог за безбедан и здрав рад обавља се на радном месту.

Периодичне провере оспособљености за безбедан и здрав рад запосленог који раде на радном месту са повећаним ризиком врше се на начин и по поступку утврђеним Актом о процени ризика.

Члан 13.

Када технолошки процес рада захтева додатно оспособљавање запосленог за безбедан и здрав рад, послодавац је дужан да упозна запосленог о обављању процеса рада на безбедан начин, путем обавештења, упутстава или инструкција у писменој форми.

У изузетним случајевима, када запосленом прети непосредна опасност по живот или здравље, због хитности, обавештења, упутства или инструкције могу се дати у усменој форми.

Послодавац је дужан да обезбеди да запослена жена за време трудноће, запослени млађи од 18 година живота и запослени са смањеном радном способношћу, и поред оспособљавања за безбедан и здрав рад, буду у писменој форми обавештени о резултатима процене ризика на радном месту и о мерама којима се ризици отклањају у циљу повећања безбедности и здравља на раду.

Члан 14.

Послодавац је дужан да свако лице, које се по било ком основу налази у радној околини, упозори на опасна радна места или на штетности по здравље које се јављају у технолошком поцесу, односно на мере безбедности које мора да примени, и да га усмери на безбедне зоне за кретање.

3. Права и обавезе запослених

Члан 15.

Запослени има право и обавезу да се пре почетка рада упозна са мерама безбедности и здравља на раду на пословима или на радном месту на које је одређен, као и да се оспособљава за њихово спровођење.

Запослени има право:

1. да послодавцу даје предлоге, примедбе и обавештења о питањима безбедности и здравља на раду,
2. да контролише своје здравље према ризицима радног места, у складу са прописима о здравственој заштити.

Запослени који ради на радном месту са повећаним ризиком, има право и обавезу да обави лекарски преглед на који га упућује послодавац.

Запослени је дужан да ради на радном месту са повећаним ризиком, на основу извештаја службе медицине рада, којом се утврђује да је здравствено способан рад на том радном месту.

Члан 16.

Запослени има право да одбије да ради:

1. ако му прети непосредна опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописне мере за безбедност и здравље на радном месту на које је одређен, све док се те мере не обезбеде,

2. ако му послодавац није обезбедио прописани лекарски преглед или ако се на лекарском прегледу утврди да не испуњава прописане здравствене услове, у смислу члана 43. Закона о безбедности и здрављу на раду, за рад на радном месту са повећаним ризиком,

3. ако у току оспособљавања за безбедан и здрав рад није упознат са свим врстама ризика и мерама за њихово отклањање у смислу члана 25. став 2. Закона о безбедности и здрављу на раду, на пословима или на радном месту на које га је послодавац одредио,

4. дуже од пуног радног времена, односно ноћу ако би, према оцени службе медицине рада, такав рад могао да погорша његово здравствено стање,

5. на средству за рад на којем нису примењене прописане мере за безбедности и здравље на раду.

У случајевима из става 1. овог члана, запослени може да се писменим захтевима обрати послодавцу ради предузимања мера које, по мишљењу запосленог, нису спроведене.

Ако послодавац не поступи по захтеву из става 2. овог члана у року од 8 дана од дана пријема захтева, запослени има право да поднесе захтев за заштиту права инспекцији рада.

Када запослени одбије да ради у случајевима из става 1. овог члана, а послодавац сматра да захтев запосленог није оправдан, послодавац је дужан да одмах обавести инспекцију рада.

Члан 17.

Када му прети непосредна опасност по живот или здравље, запослени има право да предузме одговарајуће мере у складу са својим знањем и техничким средствима које му стоје на располагању и да напусти радно место, радни процес, односно раду околину.

У случају из става 1. овог члана запослени није одговоран за штету коју проузрокује послодавцу.

Члан 18.

Запослени је дужан да примењује прописане мере за безбедан и здрав рад, да наменски користи средства за рад и опасне материје, да користе прописана средства и опрему за личну заштиту на раду и да са њима пажљиво рукује, да не би угрозио своју безбедност и здравље као и безбедност и здравље других лица.

Запослени је дужан да пре почетка рада прегледа своје радно место укључујући и средства за рад која користи, као и средства и опрему за личну заштиту на раду, и да у случају уочених недостатака извести послодавца или друго овлашћено лице.

Пре напуштања радног места запослени је дужан да радно место и средства за рад остави у стању да не угрожавају друге запослене.

Члан 19.

Запослени је дужан да у складу са својим сазнањима, одмах обавести послодавца о неправилностима, штетностима, опасностима или другој појави која би на радном месту могла да угрози његову безбедност и здравље или безбедност и здравље других запослених.

Ако послодавац после добијеног обавештења из става 1. овог члана не отклони неправилности, штетности, опасности или друге појаве у року од осам дана, или ако запослени сматра да за отклањање утврђених појава нису спроведене одговарајуће мере за безбедност и здравље, запослени се може обратити надлежној инспекцији рада, о чему обавештава лице за безбедност и здравље на раду.

Запослени је дужан да сарађује са послодавцем и лицем за безбедност и здравље на раду, како би се спровеле прописане мере за безбедност и здравље на пословима на којима ради.

5. Организовање послова безбедности и здравље на раду.

Члан 20.

Послодавац је дужан да организује послове за безбедност и здравље на раду.

Послове безбедности и здравља на раду може да обавља лице које има положен стручни испит у складу са Законом.

Послодавац одлучује о начину организовања послова за безбедност и здравље на раду у зависности од:

- Технолошког процеса
- Организације, природе и обима процеса рада,
- Броја запослених који учествују у процесу рада,
- Броја радних смена,
- Процењених ризика,
- Броја локацијски одвојених јединица,
- Врсте делатности.

За обављање послова безбедности и здравља на раду послодавац може да ангажује правно лице, односно предузетника који имају лиценцу за обављање наведених послова.

Члан 21.

Послодавац је дужан да омогући лицу за безбедност и здравље на раду независно и самостално обављање послова у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду и приступ свим потребним подацима у области безбедности и здравља на раду.

Лице за безбедност и здравље на раду непосредно је одговорно послодавцу код кога обавља те послове и не може да трпи штетне последице ако свој посао обавља у складу са Законом.

Послодавац је дужан да обезбеди усавршавање знања у области безбедности и здравља на раду запосленом кога одреди за обављање тих послова.

Члан 22.

Лице за безбедност и здравље на раду обавља послове у складу са Законом о безбедности и здрављу, а нарочито:

1. учествује у припреми Акта о процени ризика;
2. врши контролу и даје савете послодавцу у планирању, избору, коришћењу и одржавању средстава за рад, опасних материја и средстава и опреме за личну заштиту на раду;
3. учествује у опремању и уређивању радног места у циљу обезбеђивања безбедних и здравих услова рада;
4. организује превентивна и периодична испитивања услова радне околине;
5. организује превентивне и периодичне прегледе и испитивања опреме за рад;
6. предлаже мере за побољшање услова рада, нарочито на радном месту са повећаним ризиком;
7. прати и контролише примену мера безбедности и здравље запослених на раду,
8. прати стање у вези са повредама на раду и професионалним обољењима, као и болестима у вези са радом, учествује у утврђивању њихових узрока и припрема извештаје са предлозима мера за њихово отклањање,
9. припрема и спроводи оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад,
10. припрема упутства за безбедан рад и контролише њихову примену,
11. забрањује рад на радном месту или употребу средстава за рад, у случају када утврди непосредну опасност по живот или здравље запосленог,
12. сарађује и кординира рад са службом медицине рада по свим питањима у области безбедности и здравља на раду,
13. води евиденције у области безбедности и здравља на раду код послодавца.

Лице за безбедност и здравље на раду дужно је да у писменој форми извести послодавца и представника запослених о забрани рада из става 1. тачка 11. овог члана.

Ако послодавац и поред забране рада у смислу става 1. тачка 11. овог члана, наложи запосленом да настави рад, лице за безбедност и здравље на раду дужно је да о томе одмах извести надлажну инспекцију рада.

Члан 23.

За обављање послова заштите здравља запослених на раду послодавац ангажује службу медицине рада.

Члан 24.

Послодавац је дужан да запосленом на радном месту са повећаним ризиком пре почетка рада обезбеди претходни лекарски преглед, као и периодични лекарски преглед у току рада.

Ако се у поступку периодичног лекарског прегледа утврди да запослени не испуњава посебне здравствене услове за обављање послова на радном месту са повећаним ризиком, послодавац је дужан да га премести на друго радно место које одговара његовим здравственим способностима.

6. Евиденција, сарадња и извештавање

Члан 25.

Послодавац је дужан да води и чува евиденцију о:

- Радним местима са повећаним ризиком;

- Запосленима распоређеним на радна места са повећаним ризиком и лекарским прегледима запослених распоређених на та радна места;
- Повредама на раду, професионалним обољењима и болестима у вези са радом;
- Запосленима оспособљенима за безбедан издрав рад;
- Опасним материјама које користи у току рада;
- Извршеним испитивањима радне околине;
- Извршеним прегледима и испитивањима опреме за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду;
- Пријавама из члана 26. овог Правилника.

Члан 26.

Послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од 24 часа од настанка, усмено и у писменој форми пријави надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове сваку смртну, колективну или тешку повреду на раду, повреду на раду због које запослени није способан за рад више од три узастопна радна дана, као и опасну појаву која би могла да угрози безбедност и здравље запоселних.

Послодавац је дужан да најкасније у року од три узастопна радна дана од дана сазнања, пријави надлежној инспекцији професионално обољење, односно обољење у вези са радом запосленог.

Члан 27.

Извештај о повредама на раду, професионалном обољењу и обољењу у вези са радом који се догоде на радном месту, послодавац доставља запосленом који је претрпео повреду, односно обољење, и организацијама надлежним за здравствено и пензијско и инвалидско осигурање.

Члан 28.

Послодавац је дужан да запослене осигура од повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом, ради обезбеђивања накнаде штете.

Финансијска средства за осигурање из става 1. овог члана падају на терет послодавца, а одређују се у зависности од нивоа ризика од повређивања, професионалног обољења или обољења у вези са радом на радном месту у радној околини.

7. Стручни испит лица за безбедност и здравље на раду.

Члан 29.

За обављање послова за безбедност и здравље на раду полаже се одговарајући стручни испит.

Стручни испит из става 1. овог члана полаже се пред одговарајућом комисијом коју образује министар надлежан за рад.

9. Прелазне и завршне одредбе

Члан 30.

За сва питања која нису регулисана овим Правилником примењиваће се одредбе Закона о безбедности и здравља на раду и других аката који регулишу ову област.

Члан 31.

Овај Правилник ступа на снагу даном доношења и објављивања на огласној табли „Центра за стручно усавшавање“ Ниш.

Доношењем овог Правилника, Правилник о безбедности и здрављу на раду Регионалног центра за професионални развој запослених у образовању Ниш бр.316/10 од 29.04.2010.године престаје да важи.

Председник Управног одбора
Милена Ђорђевић
Милена Ђорђевић